

**PACIENTI LÉČENÍ PRO NÁVYKOVÉ NEMOCI
V PSYCHIATRICKÉ LÉČEBNĚ BOHNICE
V LETECH 1994 – 2003**

K. NEŠPOR

S o u h r n

V letech 1994 až 2003 došlo v Psychiatrické léčebně v Bohnicích k vzestupu počtu pacientů, u nichž se mezi prvními třemi propouštěcími diagnózami vyskytovaly poruchy působné alkoholem (vzestup o 77 %) a jinými psychoaktivními látkami (vzestup více než 4x). K vzestupu došlo i u patologického hráčství (o 37 %). U problémů působených alkoholem byl největší vzestup zaznamenán u odvykacího stavu (zhruba 4x). U problémů působených jinými látkami nejrychleji stoupaly počty léčeb pro závislost (téměř 5x). Tento trend patrně odráží situaci ve společnosti, ale uplatňují se i další vlivy, z nichž některé u práci zmiňujeme.

Úvod

Údaje o počtu ústavně léčených nemohou nahradit data z normální populace a neposkytují tedy jednoznačný obraz o celkové situaci. K důvodům, proč tomu tak je, patří:

- Omezená dostupnost léčby.
- Popírání problému je u návykových nemocí časté a vede k tomu, že většina nemocných léčbu nevyhledá, respektive se léčí pouze pro somatické komplikace závislosti.
- Nedostatečná informovanost o možnostech léčby.

K. NEŠPOR / PACIENTI LÉČENÍ PRO NÁVYKOVÉ NEMOCI V PSYCHIATRICKÉ LÉČEBNĚ BOHNICE V LETECH 1994 – 2003

– K zvýšení počtu léčených může přispět i zkracování ošetrovací doby v lůžkových zařízeních.

– Význam mohou mít i administrativní změny, tak v roce 2003 se oproti roku 1994 fakticky zmenšila spádová oblast Psychiatrické léčebně Bohnice. Tento faktor by měl přirozeně vést ke snížení počtu léčených a ne k jejich vzestupu. Na druhou stranu ale Psychiatrická léčebna Bohnice převzala v polovině roku pacienty jiné detoxifikační jednotky, která zanikla.

– Pozitivně může ochotu se léčit ovlivnit i menší pocit stigmatizace v souvislosti s návykovou nemocí, než tomu bylo dříve.

Vzdor uvedenému mají údaje o počtu léčených velkou cenu. Jsou např. užitečné při plánování zdravotní péče, vytváření sítě zařízení a organizaci postgraduálního i pregraduálního vzdělávání.

Metoda

Do souboru byly zahrnuti pacienti, u nichž se mezi prvním třemi propouštěcími psychiatrickým diagnózami objevily poruchy působené alkoholem (F10), poruchy působené jinými psychoaktivními látkami (F11-F19) a patologické hráčství (F63.0). Jako výchozí bod jsme zvolili rok 1994, kdy byla v České republice zavedena 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí.

Tabulka 1. Pacienti léčení pro problémy působené alkoholem
v Psychiatrické léčebně Bohnice v letech 1994 – 2003

	Počet pacientů v roce 1994	Počet pacientů v roce 2003	Změna oproti roku 1994 (%)
Akutní intoxikace (F10.0)	14	40	+186
Škodlivé užívání (F10.1)	9	31	+244
Závislost (F10.2)	324	600	+85
Odvykací stav (F10.3)	32	126	+294
Odvykací stav s deliriem (F10.4)	62	73	+18
Psychotická porucha (F10.5)	67	34	-49
Amnestický syndrom (F10.6)	5	9	+80
Residuální stav... (F10.7)	19	28	+47
Jiné (F10.8)	2	2	0
Nespecifikované (F10.9)s	2	6	+200
Celkem (F10)	536	949	+77

K. NEŠPOR / PACIENTI LÉČENÍ PRO NÁVYKOVÉ NEMOCI V PSYCHIATRICKÉ LÉČEBNĚ BOHNICE V LETECH 1994 – 2003

Tabulka 2. Pacienti léčení pro problémy působené jinými psychoaktivními látkami než alkoholem v Psychiatrické léčebně Bohnice v letech 1994 – 2003

	Počet pacientů v roce 1994	Počet pacientů v roce 2003	Změna oproti roku 1994 (%)
Akutní intoxikace (F11-9.0)	7	26	+271
Škodlivé užívání (F11-9.1)	9	20	+122
Závislost (F11-9.2)	58	285	+391
Odvykací stav (F11-9.3)	9	27	+200
Odvykací stav s delíriem (F11-9.4)	0	2	-
Psychotická porucha (F11-9.5)	17	57	+235
Amnestický syndrom (F11-9.6)	0	0	0
Residuální stav... (F11-9.7)	0	14	-
Jiné (F11-9.8)	1	3	+200
Nespecifikované (F11-9.9)	0	1	-
Celkem (F11-9)	101	435	+331

Tabulka 3. Pacienti léčení pro patologická hráčství v Psychiatrické léčebně Bohnice v letech 1994 – 2003

	Počet pacientů v roce 1994	Počet pacientů v roce 2003	Změna oproti roku 1994 (%)
Patologické hráčství (F63.0)	46	63	+37

Výsledky

Počet pacientů léčených pro poruchy působené alkoholem vzrostl z 536 v roce 1994 na 949 v roce 2003, tj. o 77 %. Tento nárůst byl patrný u mužů (z 377 v roce 1994 na 603 v roce 2003) a ještě více u žen (159 v roce 1994 oproti 346 v roce 2003).

K. NEŠPOR / PACIENTI LÉČENÍ PRO NÁVYKOVÉ NEMOCI V PSYCHIATRICKÉ LÉČEBNĚ BOHNICE V LETECH 1994 – 2003

Počet pacientů léčených pro poruchy působené jinými psychoaktivními látkami vzrostl ze 101 v roce 1994 na 435 v roce 2003, tedy více než 4x. Tento nárůst byl rovněž patrný u mužů (z 68 v roce 1994 na 280 v roce 2003) i u žen (33 v roce 1994 oproti 155 v roce 2003).

Počet pacientů léčených pro patologické hráčství vzrostl ze 46 v roce 1994 na 63 v roce 2003 (u mužů ze 45 v roce 1994 na 60 v roce 2003, u žen z 1 v roce 1994 na 3 v roce 2003).

U problémů působených alkoholem byla nejčastější diagnostickou kategorií závislost (324 v roce 1994 oproti 600 v roce 2003), k nejvyššímu, téměř čtyřnásobnému nárůstu došlo u pacientů léčených pro odvykací stav.

U problémů působených nealkoholovými psychoaktivními látkami byla nejčastější diagnostickou kategorií rovněž závislost (58 v roce 1994 oproti 285 v roce 2003), u této diagnostické kategorie došlo také k nejvyššímu, téměř pětinasobnému nárůstu.

Diskuse

Zvyšování počtu hospitalizovaných nepřekvapí, uvážíme-li stoupající spotřebu alkoholu, rostoucí rozšířenost ilegálních drog i vysokou dostupnost hazardních her. Jak již zmíněno, mohou se zde ale uplatňovat i jiné faktory jako dostupnost léčby. Svůj význam může mít i skutečnost, že delší trvání závislosti vede častěji k problémům vyžadujícím psychiatrickou hospitalizaci. Je také možné, že problémy působené alkoholem a jinými látkami se rychleji šíří v disponovanější populaci lidí, kteří trpí jinou duševní nemocí. Jediná diagnostická kategorie, u které byl zaznamenán pokles, byly psychotické stavy vyvolané alkoholem. To je snad možné vysvětlit tak, že se pacienti naučili přicházet do léčby dříve, než by propukl psychotický stav (léčeb pro odvykací stavy po alkoholu i závislosti na alkoholu, jak uvedeno výše, pronikavě přibylo).

Poděkování: Děkujeme paní Ing. J. Pavlíkové a pomoci při laskavé poskytnutí podkladů k této práci.

Do redakcie prišlo dňa: 17. 9. 2004

Adresa autora: Prim. MUDr. K. Nešpor, CSc., Psychiatrická léčebna Bohnice,

Ústavní 91, 181 02 Praha 8, ČR

e-mail: nespor@plbohnice.cz

www.plbohnice.cz/nespor, www.mujiweb.cz/veda/nespor